

Fatweefchu Utwifes.

Ur augftas Gewefchanas = Rumiffiones fiau un nowehlefchanu.

Nr. 20. Zettortdeenâ Iqtâ Meija 1832.

Leels un Mafs.

Eefch Uthias us dascheem kalneem atrohð mefcha awis, kas tohp „Urgali“ fauktas. Winnas warren leelas un ftipras, bet gauscham bihklas un preefch zilwefeem bailigas; pawiffam tee raggi winneem irr brihnum' leeli. Brihſcham noteek, ka kahdam woi kaujotees, woi zaur zittu kahdu nelaini, rags nolauſch un tas tad nahf par labbu mafahm, jo mafahm lapfitehm; kas arri tur rohnahs. Tahm nu naw waijadfigs, allas rakt eefch ſemmes, bet eelihduſchas eefch teem raggeem, winni tur eefchâ mahjo un deesgan pahrtteek. Par fo nu jo wairak jabrihnojahs, woi par teem leeleem raggeem, woi par tahm mafahm lapfitehm? —

Tohs wiſſmaſakus putnius, fo paſiſt, fauz Kolibri. Winni rohnahs eefch Amerikas, tur, tur it ſilts irr un ne muſſcham ne falſt, jo aufſtumu winni ne warr panefi; ſpalwinaſ winneem brihnum' ſpohſchas, ſpihd kâ ſelts un ſudrabs un pautinus ſchee dehj, kas naw diſchaki ne kâ bakti ſirni. Kad winnus ar ſkrohſtehm, lai buhtu jo ſmalſas, ſchauj, tad winni luyppu luypps iſſchliſt, tabehl, kad gribb winnus rohkâ dabbuht, ſkrohſchu weeta neumm maſus ſinilkſchu graubinus. Pehz winneem gluhne ſirnefli, kas tik leeli un ſtipri, ka winni tohs nabbaga maſus putnius fatweere, kâ pee mums ſirnefli darra ar muſſcham un kas winneem tad to affini iſſuhz. — Turprettim arri eefch Amerikas miht tas diſchakais putnis, kas ſkreij ar ſpahrneem; winna wahrds Rondur. — Kad winſch ſpahrnus iſſteepj, tad mehrs no weena galla lihðs ohtra iſneſs 12 lihðs 16 pehdas. Tahs ſpalwas eefch teem ſpahrneem irr no pirkſta reſnuma un kad winſch zaur gaiſu ſkreij, tad tã ruhj, ka, winnu ne eeraugohht, dohmatu, ka teefcham tah-

lumâ pehrkons ruhj. — Tomehr arri eefch Ci-rohpaſ, eefch Tihroleru un Schweizeru kalneem libdina ehrglis — fo par jehru = wannagu eefaukuſchi — kam garrumâ ar iſſteepſteem ſpahrneem 8 lihðs dewinas pehdas un kas tik ſtiprs, ka winſch ſtirnus, kaſas un awis warr waldbiht un kas ar winnam ſpehj zaur gaiſu ſkreet. Jaw brihſcham notizzis, ka winſch behrnus fatwehriſ un tohs irr prohjam neffis. —

To wiſſleelaku putni paſaulê fauz „Strauß“, kas mahjo eefch Uthias un Uthriſas tukſueſcheem, bet zaur gaiſu tas ne warr ſkreet, jo winſch par dauds ſmagſ un tee ſpahrni winnam par dauds iſſi. Tomehr ar kahjam winſch tik ſchigli warr tezzeht, ka winnu ar ſirgu pilnâ ſkreeſchana ne warr panahft. — To galwu winſch neſs 9 — 10 pehdas augſtu gaiſâ, tã, ka winſch eefch teem beſgalla klaijumeem, fur winſch miht, warr tablu, jo tablu apkahrt ſtattitees, un kad jahneekſ us leelu ſirgu winnam blaſſkam jah-tu, tad winſch kahjam tezzedams ar to warretu kâ labs draugs it pehz patiſchchanos ſapreeſtees, kad nabbagam ne truhktu walloda un ſapraſchana. —

Eefch Uthias arri diſhwo breeditis, kam kahjinas pirkſtu garrumâ un reſnakas naw kâ labba rakſtama ſpalwa, — bet tas pawiffam maſakais no Deewa raddijumeem, kas tell ar tſchetrahm kahjam irr meena pellite, arri-dſan eefch Uthia ſemmes, no kurreahm aſtoni kohpâ tik well weenu lohtinu. Augſtais Deews! Weenu milliohni un gan drih aſton = ſimts tuhſtoſchus tabdu maſu pel-liſchu waijadſetu, kad gribbetu atſwehrt weenu paſchu elewanti, kam irr 12 — 14 pehdas augſtumâ an 15 — 17 pehdas garrumâ un kas well ſawas 7000 mahzjinus. —

Bet pats leelais elevants in a fs teizams prett to wissleelaku swehru wirs semmes, kas tai leela pasaules juhra atrasts tohp — siws — kas brihscham isaug lihds 120 pehdas garruma un kas wels lihds simts tuhstoschus mahzinas. —

To pahrodhmojoht, mihsais lassitajs! woi tew ne nahf prahata, ar to kehniu Dahwidu slaweht (Dahw. ds. 104, p. 24.):

„Zif leeli irr tawi darbi,“ al Kungs! Tu effi „tohs wissus ar gudribu darrijis,“ ta semne ir „pilla no tawa padohma.“ —

.... u

.... e

Kahda gudriba bitteh m irraib.

Ittatriis prahitigs bitteneeks sinn no schi pulzina kaut ko labbu isteift, ko zitti kas to ne sinn labprahit klausahs; tahdeem arri patiks to lassit, kas schè no winnahm stahstihis taps.

Tidrihs ka bitte diwi jeb trihs deenas wezza irr, jau saproht meddu un wassu kraht, schuhnus pehz kahrtas darrinaht, wakti turreht, un sawu mahju aistahweht. Urridsan tahdas buhschanas kas ne pee simteem bischu-strohpeem notizis, tahs sim islihdsetees: jo arri schè winnu dabbas-prahis, kas wisseem lohpeem un putneem peemih, winnu mahzitajs irr.

Weens kungs — freetnis kohpejs un usluh-kotais to bischu — laide weenreis labbu leelu gleemesi eeksch sawa glahsu-bischu-strohpa eelihst, kas wehl ittin pilns ar schuhneem ne bija, un zaur ko tas labbi redseht warreja, ko tahs bittes ar to darrija. Tudalin wiss pulks sahke mudscheht un kustetees; tee nemeerigi putnini tezejea garr tahm glahsehm us augschu un us semmi, ne sinnadami, ko nu ar scho weesu buhschoht darriht; eeksch strohpa tas ne warreja palikt, to ismest tahm par gruhtu bija, nokaut gan warretu, bet tad atkal niknas simkass dehl no mahjahm buhtu jaisbehg paschahm; — tatschu ismannija palihdssetees. Tahs bittes nu arweenu wairak ap to gleemest sakrahjajs un winnu ta apnehme ka tas ne warreja kustetees, te bija schis ar bittehm ka apbehrts. Pehz kahdu stundu, tahs gudrineezes sawu sweschu weesu bija ar

wassu zeeti apmuhrejuschas, ko winnas papreefschu gan buhs nokawuschas lai tas wairs ne kustahs, un winnu darbu ne kawe. Un ta tas gleemesis wassa kalnina eerakts palikke, kas arri pee sawas satruhdeschanas ne kahdu simaku ne dewe. Redset, kahdas gudrineezes bittes irraid!
M. B.

L a b s p a d o h m s p e e m a h j a s = b u h f c h a n a s.

Deewa wahrdi fakka: „kas sawu semmi apkohpi, tam gan buhs maises,“ bet par maissi faimineekam mas ween jarehkina. Brandwihna, brandwihna papilnam jagahda, ko rikkle grubst. Tapehz faimineekam pascham mas lohpu ween jaturr, un arri naw jakauj kalpam turreht ne weenu lohpu kaulu, jo tad warr aiswest wairak seenur us pilsehtu un isprohweht pa zellu, kurrâ frohgâ brandwihns jo labs. Kur laudim seena naw, ko west, tur labbaku padohmu jau ne warr wiss doht ka scho: brandwihns ja-eemihj par graudeem, jo tee ilgî jaglabba flehti, no tecm jabohd pellehm arri sawa teesa, bet no brandwihna ne weena lahite ne subh, kad — tublin isdserr.

Kad frohgs turwumâ pee mahjahm, tad faimineezehm geld tur eet stipri, jo kas winnahm dohs dauds braukt us pilsehtu, bet kahdas gan buhs behrnumahtes bes — dschruma.

Ur gohdigu semmes strahdaschanu arri ne waijaga dauds wiss puhletees, ne kur zihrus fuhdo, zuhka arx un zeelawina ezze, tur aug baggata maise!
B. r. . t.

M e e r i g s p r a h t s.

I.

Lai leekas ruhpes no few dsennam,
Ja tahs mums sahktu tumotees;
Lai swahrku-eelahpods ne stennam,
Kad glihtums naw, ko gresnotees.
Uk! glihtums lepnuš gultâ wahrta,
Kad meera duffam sawâ kahrtâ;
Kas augsti kahpi, drihs sadausahs.

Meßs' sähle, mißstã gultã effant
 Pehz darba, kad peckuffufchi.
 Ne augsti, neßs' arr' semmu neßsam,
 Bet taißni, fawu degguni;
 Zo preeksch mums saktõ, lappõ, klannahs;
 Za pukkite, un fauz lai mannahs;
 Zas zilweks winnas kohschumu.

3.

Ja, pukkibt! flaißti tewi gehrbe
 La Radditaja spehzißa!
 Ir Salamanu ta ne tehrpe,
 Schahs' pasauls laimes gohdiba.
 Zuhß putni, leelã debbeslaufã!
 Kas barro juhß? kas paglahbi aukã?
 Deewß, Deewß, pateßsi, weer: schiß: Deewß!

4.

Lai dfeedant tad ar lihßfmu prahtu,
 Rã gaisã putnu barrini!
 Kurfch irr, kas warram peelikt klahu;
 Sew auguman jel sprihditi? —
 Mums ne bußs' leput galwu zillaht,
 Neßs' leelãß raisßs' prahtu willaht;
 Bet, Deewu teikt un preezateßs. —

5.

Al, labb' tam, kas ar meera=prahtu,
 Lo fanemm, fo Deewß nospreediß;
 Lai nelaima, jeb laime klahu,
 Tahßs' paleek drohßch, ne ismißßiß.
 Kaut dafschahrt fahktu wehtras baibihß,
 No fehklas warram auglus gaidihß,
 Kad laufi labbi strahdati.

6.

No laufem lai wehl' azzis zekann:
 Us augstu fillu debbesi;
 Tur laimeszerribinu smeßtant:
 Kad beede behdu=mahkuli.
 Zklatra swaigne spihbedama,
 Lai leelã plascha debbesnamã,
 Mums rahba meera=dsihwolluß.

7.

Sirdsmeeru wiffur aufiß swanna:
 Tee raddijumi apfahrt mums;
 Un prahtigs zilweks arri manna,
 Rã mantõjamß schiß ihpafchumß:
 Lai labbus darbus strahdaht steidsam,
 Pat gruhtãß behdãß Deewu teizam;
 Ko winsch mums dohd, irr allasch labs!
 L.....l.

Teefas fluddinaßchanaß.

Us pawehleschanu tahß Keiserifkas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walßs 1c. 1c. 1c.,
 tohp no Zulkumas aprinka teefas fluddinahtß, la tas
 darßs un ta strahdaschana ta Jann=Sahtenes kalpa
 Gustaw Indrik, — dehl aismakßschanas to 25 fubr.
 rubb. un 30 fubr. kap. fo winsch tai Rihgã dßihwodama
 Trihnei Jakobson parradã irr, un dehl zittahm
 makßschanahm — tanni 6tã Zuhni f. g. pee schahß
 teefas tapß isfohlihtß, un tam wairakfoholidamam no-
 dohtß. Zulkumã, 11tã Meija 1832. 3
 (L. S. W.) Uffeßers Brinden.
 (Nr. 358.) Siltehrs G. Paul.

Us pawehleschanu tahß Keiserifkas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walßs 1c. 1c. 1c.,
 tohp no Baldohnes pagasta teefas wiffi tee, kam kah-
 das taißnas praßßschanas pee tahß atstahdas mantas
 ta nomirruscha zittahrtiga faimeeka Wewu Jorra, —
 fã arri tee parrabu=deweji ta Baldohnes fainneeka
 Kriknu Wittela, kas sawas mahjas, tahß ilgati wal-
 diht ne spehdams, atdewis, un par kurra mantu, in-
 wentariuma truhkuma atlihßßinaßchanas= un zittu par-
 radu makßschanas dehl, pehß schißs' deenas spreedu-
 ma konkursis nospreestß tappis — usazinati, lai lihßß
 18tu Zuhni scha gadda, ja tee fawu teefu ne gribß sau-
 deht, sawas praßßschanas pee schahß pagasta teefas
 peenesß, un tanni minnetã deenã scheit dsird, kas
 wehl nospreestß tapß.

Baldohne, 3otã Aprila 1832. 2
 (S. W.) † † † Tentel Kaspar, pagasta wezzakais.
 (Nr. 99.) U. E. Demoll, pagasta teefas fßrihweris.

No Pohpes pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kah-
 das taißnas praßßschanas pee teem fainneekem Gug-
 geneeku Janna un Spruggu Samela, kurri inwen-
 tariuma truhkuma dehl no sawahm mahjahm islikti,
 aizinati, diwju niehneschu starpã no appakßschraßßitas
 deenas scheit peeteiktees.

Pohpes pagasta teefa tanni 16tã Aprila 1832.
 † † † Zeple Unßß, pagasta wezzakais. 2
 (Nr. 58.) U. Schnee, pagasta teefas fßrihweris.

Wiffi parradueeki ta Bramberga muifchas fainneeka
 Keel-Uhßscheneeku Janna, par kurra mantu schodeen ta
 konurse irr nospreesta, tohp usfaukti, few eelßch to
 starpu no 6 neddelahm pee schahß teefas peeteiktees,
 zittabi neweens wairs ne tapß klausihß.

Bramberga pagasta teefa 6tã Meija 1832. 2
 J. Zehß, peefehdetais.
 (Nr. 127.) Janifchewßky, pagasta teefas fßrihweris.

Dhtrbeenã tanni 7tã Zuhni f. g. tapß eelßch Bram-
 berga muifchaß Uhßscheneeku mahjahm dafschadas lee-

tas, kà lohpi, ratti, drahnas ic., zaur uhtropi pahrs dohtas, tapehz tee pirzeji few no rihta pusses pulksten 10 tur warr sapulzinatees.

Bramberga pagasta teefa 13tâ Meija 1832.

(L. S. W.) J. Maiffel, pagasta wezzakais.
(Nr. 138.) Janischewsky, pagasta teefas skrihweris.

No Krohna Dsholes muischas pagasta teefas teef wisseem sinnams darrihts ka katram, kam pee schihs teefas barrischanas jeb terminis buhtu, tanni nolikta teefas deenâ preelisch pufsbreenas lihds pulksten 9 pee teiktees buhs, jo tas kas sebbaki nahks wairs peenemts ne tapš. Krohna Dsholes muischas pagasta teefa tanni 28tâ Aprila 1832. I

Dschepina Jehkabs, pagasta wezzakais.
(Nr. 181.) Carl Lehner, pagasta teefas skrihweris.

Krohna Naubittesmuischâ tas Pohkainu krohgs no Jahneem f. g. us weenu gabdu us renti dabbujams. Kam tihl scho renti usnemt, lai tanni 21mâ, 27tâ un 28tâ Maja pee Dohbeles pagasta teefas peeteizahs un sawu sohlfichanu peeneš. I

E. Blumenfeld, pagasta wezzakais.
(Nr. 199.) L. W. Ewertš, pagasta teefas skrihweris.

Zittas fludbinaschanas.

No tahs Krohna Nahwes administraciones waldischanas tohp scheinan sinnams darrihts, ka no Jahneem

fchi gabda, ta 12tâ Fuhni, — 20 flanzamas gohwis us weenu gabdu us renti tohp isfohlitas, — kam tihl scho renti usnemt, lai tannis noliktšs torgoš, prohti 21mâ un 28tâ Meija un 4tâ Fuhni mehnescha deenu, pee Prawines pagasta teefas ar drohschu apgalwofschanu peeteizahs, un sawu sohlfichanu sinnamu darra. 2
C. von Kleist, administratorš.

No Birsu muischas waldischanas tohp ta Birsu muischas wehja = submalla us renti isfohlita. Kam tihl, lai tanni 27tâ Meija ar taisnahm apgalwofschanahm Birsu muischâ peeteizahs, un sawu sohlfichanu sinnamu darra. — 2

Tanni 26tâ Meija f. g. pulksten aston rihtâ Dohbeles meestâ, Dr. Matthei nammâ, daschadas namma leetas, galba = un gultu = drahnas, kufna = un zittas leetas uhtropê pahrdohsas tapš. Tee pirzeji tohp tanni noliktâ weetâ un laikâ sagaiditi. —

Zehres muischas fainneefam Schuber pee Sahbeles diwi sirgi sagti: 1) Duhkains sirgš (Schweissfuchs) ar baltahm kahjahm un bleffi (jeb laukunnu); 2) tumisch duhkains sirgš bes kahdu sismi, ar kupleem farreem un astu. Kas no scheem sirgeem taisna sinnu dohs, labbu pateizibas naudu dabbuhš.

Zehres muischâ, 11tâ Meija 1832. 3

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgê tanni 9tâ Meija 1832.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 68½ Kap. papihru naudas gelbeja	1	—	I pohds kannepu . . . . . tappe maksahs ar	1	—
5 — papihru naudas	1	36	I — linnu labbasas surtes — —	2	—
I jauns dahlberis	1	30	I — — fliktakas surtes — —	1	25
I puhrs rudsu . . . . . tappe maksahs ar	1	15	I — tabaka	—	60
I — kweeschu	2	—	I — dseltes	—	65
I — meeschu	1	—	I — sweesta	2	—
I — meeschu = putrainu — —	1	30	I muzza silku, preeschu muzza — —	4	75
I — ausu	—	60	I — — wihschnu muzza — —	5	—
I — kweeschu = miltu — —	3	—	I — farkanas fahls — —	6	25
I — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	50	I — rupjas leddainas fahls — —	4	50
I — rupju rudsu = miltu — —	1	10	I — rupjas baltas fahls — —	—	—
I — sirnu	1	10	I — smalkas fahls	3	75
I — linnu = sehklas	2	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weenâ maksâ.		
I — kannepu = sehklas	1	—			
I — timmeau	2	50			

It zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.